

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Vår referanse: 11/00574-5
Arkivkode: G00
Saksbehandler: Siri Klevstrand
Deres referanse:
Dato: 14.06.2011

(Referanse må oppgis)

Høring av NOU 2010:13 Arbeid for helse. Sykefravær og utstøting i helse- og omsorgssektoren

Det vises til høring av NOU 2010:13 Arbeid for helse, Sykefravær og utstøting i helse- og omsorgssektoren, med høringsfrist 15. juni.

KS slutter seg i hovedsak til Almlidutvalgets analyser, vurderinger og forslag til tiltak. I høringssvaret har vi trukket fram de tiltak KS anser som viktigst, og vi vil spesielt trekke fram behovet for mer forskning om kvinners sykefravær, tiltak som kan støtte opp under lederutfordringene i sektoren og mer systematisk utprøving og evaluering av tiltak som kan redusere fravær og frafall.

Utvalgets hovedfunn

Utredningen viser at en høy andel kvinner er den viktigste forklaringen på at sykefraværet i helse- og omsorgssektoren er høyere enn gjennomsnittet. Utvalget viser imidlertid også til at sektoren har utfordringer når det gjelder arbeidstidsordninger og belastninger knyttet til arbeidsinnholdet. Det er for liten forskningsbasert kunnskap til å si noe sikkert om hva de ulike faktorene betyr for fravær og frafall.

KS slutter seg til de analyser og vurderinger som er gjort i utvalget. KS viser til at utvalget langt på vei "friskmelder" sektoren som versting i sykefraværsarbeidet, gjennom de analysene som er gjort av kjønnsfordelingen av fraværet. KS tar likevel på alvor at sektoren har utfordringer som arbeidstidsordninger og belastninger knyttet til innholdet i arbeidet.

Utvalgets forslag

KS vil i det følgende kommentere de tiltakene vi mener er spesielt viktig innenfor de fem innsatsområdene rapporten skisserer.

1) Styrke kunnskap og kompetanse

KS mener det er viktig å øke kunnskapsnivået gjennom forskning på kvinners sykefravær. KS viser videre til at mange kommuner har satt i gang tiltak som reduserer fravær og frafall, men det er behov for flere systematiske forsøk og evalueringer. Dette vil gi oss mer og bedre kunnskap om hva som virker i arbeidet med å redusere fravær og frafall fra sektoren. Flere og bedre forsøksordninger er også et tiltak i den sentrale handlingsplanen for oppfølgingen av IA avtalen. KS har sammen med Spekter og HSH spilt inn forslag til forsøk i denne sammenheng.

2) Forbedre arbeidsmiljø og arbeidsinnhold

Den viktigste arenaen for sykefraværarbeidet er arbeidsplassen. KS mener at forutsetninger for å lykkes er god ledelse, tett samarbeid med arbeidstakere og deres representanter samt tett oppfølging fra NAV og legene.

Utvalget foreslår et prosjekt med forsterket partssamarbeid innenfor helse- og sosialsektoren, som også inkluderer tett samarbeid mellom Arbeidstilsynet og NAV. KS er opptatt av et godt partssamarbeid og viser til erfaringer fra 3-2-1 prosjektet som nylig er evaluert. Prosjektet som utvalget skisserer er svært omfattende, og skal ta inn i seg blant annet forebygging, kompetansetiltak, ledelse, seniorpolitikk med mer. KS mener det vil være hensiktsmessig med et mer spisset fokus. Det kan også være hensiktsmessig å involvere allerede eksisterende råd og utvalg, som for eksempel IA-rådene eller arbeidstilsynets regionale råd i prosjektet. En positiv erfaring fra bl.a. 3-2-1-prosjektet var at Arbeidstilsynet og NAV sammen hadde en veiledende rolle. Denne veiledende rollen må tydelig kommuniseres i et eventuelt nytt prosjekt, spesielt fra Arbeidstilsynets side.

KS er positive til tiltak som kan styrke ledelsesfunksjonen i helse- og omsorgssektoren. KS viser til lederutfordringene i sektoren blant annet knyttet til kontrollspenn, mange deltidsansatte og ulike turnusordninger. KS tilbyr programmet IA ledelse "Ta ledelsen!" som har til hensikt å styrke lederrollen i IA arbeidet.

KS mener det er viktig med en større satsing på utvikling av velferdsteknologi, og viser til KS innsats knyttet til innovasjon og utvikling i kommunesektoren. KS mener det bør etableres en nasjonal politikk på området velferdsteknologi, slik at kommuner som ønsker å ta dette i bruk får nødvendig faglig og økonomisk drahjelp.

KS ønsker mer systematisk utprøving og evaluering av nye arbeidstidsordninger med sikte på å finne ordninger som kan bidra til økt trivsel og færre belastninger knyttet til arbeidet, samtidig som tilknytningen til arbeidslivet styrkes gjennom å redusere bruken av deltid. Utprøvingen må ha et visst omfang og legges opp på en slik måte at det blir mulig å evaluere effekter. Det vises her også til arbeidet med å redusere deltid, og de forsøksmidlene som regjeringen har avsatt til dette. Svakheten med denne satsingen er imidlertid at det i liten grad er satt av midler til å prøve ut arbeidstidsordninger som gir bedre arbeidsmiljø, færre belastninger og redusert sykefravær.

3) Bedre tilrettelegging for gravide

Utredningen viser at Helse- og omsorgssektoren er blant de næringene som har høyest sykefravær blant gravide. Flere virksomheter har brukt jordmor i tilretteleggingsarbeidet for gravide, med positive resultater. Forsøkene er imidlertid ikke av et slikt omfang at vi kan dokumentere sikker kunnskap om effekten av tiltaket. KS ønsker at det igangsettes et bredt og systematisk forsøk med bruk av jordmor i oppfølging av gravide på arbeidsplassen.

KS viser til det pågående arbeidet med stortingsmelding om velferdsutdanningene, og mener det er viktig med mer arbeidslivskunnskap i jordmorutdanningen og andre helseutdanninger.

4) Bedre seniorpolitikk

KS mener det er viktig å skreddersy seniortiltak til den enkelte arbeidstaker og arbeidsplass i større grad enn i dag, og at rutiner for oppfølging og veiledning av seniorer må utformes i den enkelte virksomhet. KS mener det er viktig at virksomhetene legger til rette for senkarriereplanlegging. Lederen har en viktig rolle i dette arbeidet, og det er derfor viktig at ledere har kompetanse, bevissthet og holdninger som bidrar til at seniorenne står lengst mulig i jobb.

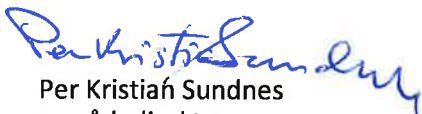
KS har nylig bedt ECON kartlegge status for seniorpolitikk i kommuner og fylkeskommuner. Undersøkelsen viser at 9 av 10 kommuner og fylkeskommuner har en seniorpolitikk, men at det er usikkerhet rundt effektene av mange av tiltakene som tilbys. KS mener det er viktig at virksomhetene i større grad evaluerer effekter av seniorpolitiske tiltak.

5) *Tettere oppfølging av sykmeldte*

KS viser til oppfølging av IA- avtalen, blant annet lovendringer fra 1.7.2011. KS anser dette som det viktigste virkemiddel i arbeidet med å følge opp sykmeldte, og ønsker tiltak som støtter opp om intensjoner og strategier i IA arbeidet. KS er positive til tiltak som kan bidra til at flere med redusert funksjonsevne kommer inn i arbeidslivet. Tiltakene må være forutsigbare samt at de må bidra til å redusere arbeidsgivers "risiko". KS viser til innspill til Regjeringens sysselsettingsstrategi for personer med nedsatt funksjonsevne

KS mener det er viktig at tilretteleggingstilskuddet styrkes og gjøres forutsigbart for virksomhetene, ved å endres fra å være en rammebevilgning til å være en overslagsbevilgning.

KS ønsker mer kunnskap om effekter av utvidet egenmeldingsperiode, og er positive til en omfattende forsøksordning slik utvalget anbefaler. KS har hatt en pågang fra kommuner som ønsker å delta i et slikt prosjekt. Videre er det også fire kommuner i Hordaland som konkret jobber med å forberede en slik ordning i sine kommuner. KS er positive til å bidra inn i prosjektet, og mener at gjennomføring og evaluering av prosjektet bør «eies» av Arbeidsdepartementet, og finansieres gjennom statsbudsjettet.

Per Kristian Sundnes
områdedirektør

Anne-Cathrine Hjertaas
avdelingsdirektør

Mottaker	Adresse	Post	Kontaktperson
Helse- og omsorgsdepartementet	Postboks 8011 Dep	0030 OSLO	